

Statsrådets principbeslut om åtgärder som ministrar ska vidta när de övergår till andra uppgifter eller annan verksamhet

Bakgrund

Enligt 3 § 2 mom. i Finlands grundlag utövas regeringsmakten av republikens president samt statsrådet, vars medlemmar ska ha riksdagens förtroende. Enligt 60 § i grundlagen ska ministrarna vara för redbarhet och skicklighet kända finska medborgare och ministrarna svarar inför riksdagen för sina ämbetsåtgärder.

Enligt 63 § i grundlagen får en medlem av statsrådet under sin tid som minister inte sköta en offentlig tjänst eller sådant annat uppdrag som kan inverka menligt på ministeruppdraget eller äventyra förtroendet för ministerns verksamhet som medlem av statsrådet. Sådana tjänster eller uppdrag är bland annat en avlönad befattning i ett privat företag eller en privat sammanslutning, medlemskap i en styrelse, ett förvaltningsråd eller något motsvarande organ i ett statligt intressebolag eller affärsverk, förvaltningsuppgifter i finansiella institut, försäkringsanstalter eller andra ekonomiskt eller samhällsligt betydande privata företag, förtroendeuppdrag i intresseorganisationer på riksomfattande nivå eller centralorganisationsnivå samt förvaltningsuppgifter eller förtroendeuppdrag i sådana sammanslutningar som har en fast anknytning till förvaltningsområdet i fråga.

Varje minister ska ge en för riksdagen avsedd redogörelse för sin näringsverksamhet, sitt ägande i företag och annan betydande förmögenhet samt för sådana uppdrag och andra bindningar vid sidan av ministerns tjänsteåligganden som kan ha betydelse vid bedömningen av ministerns verksamhet som medlem av statsrådet. Uppgifter om bindningar inhämtas från dem som utnämnts till ministrar omedelbart efter utnämningen. Uppgifterna lämnas till riksdagen genom statsrådets skrivelse. Statsrådets kansli ska omedelbart informeras om sådana väsentliga förändringar i bindningarna som skett under ministerperioden.

Utöver det att ministrarna informerar om sina bindningar under ministerperioden, får och behandlar ministrarna i sin uppgift som minister sådana uppgifter inom den offentliga och den privata sektorn som kan leda till intressekonflikter, också efter det att uppgiften som minister har upphört. För att upprätthålla och stärka förtroendet för statsförvaltningen och det politiska beslutsfattandet behövs det även åtgärder som gäller tiden efter ministerperioden. Av denna orsak gav Statens tjänstemannaetiska delegation, som tillsattes av statsrådet, år 2014 en rekommendation om åtgärder för när ministrar övergår till andra uppgifter. Den tjänstemannaetiska delegationen föreslog att när regeringen konstituerar sig ska dess medlemmar förbinda sig att meddela om att de eventuellt ämnar övergå från ministeruppdraget till andra uppgifter.

År 2018 gav dessutom Europarådets organ mot korruption GRECO (Group of States against Corruption) Finland rekommendationer till åtgärder för att förebygga korruption bland statens ledande tjänstemän och ministrar samt de brottsbekämpande myndigheterna. När det gäller ministrar rekommenderade GRECO bland annat att man ingriper i intressekonflikter som beror på så kallad svängdörrspolicy. Med

svängdörrspolicy avses att samhälleligt eller politiskt inflytelserika personer övergår från en ställning inom den offentliga sektorn till den privata sektorn eller tvärtom.

I ett avgörande från 2019 ansåg justitiekanslern i statsrådet det motiverat att det föreskrivs i lag om tillvägagångssätten när en minister övergår till andra uppgifter, och statsrådet lämnade en regeringsproposition om saken till riksdagen hösten 2022. Propositionen förföll våren 2023, eftersom ärendet inte hade behandlats färdigt i riksdagen vid utgången av valperioden.

Avsikten är att en regeringsproposition om saken ska överlämnas till riksdagen under denna regeringsperiod. När lagstiftningen träder i kraft ersätter den detta åtagande.

Åtagande

Genom detta principbeslut förbinder sig statsrådets medlemmar frivilligt att meddela statsministern och statens tjänstemannaetiska delegation om de ämnar övergå till andra uppgifter eller annan verksamhet under regeringsperioden för statsminister Petteri Orpos regering.

Ett sådant meddelande och den redogörelse som behövs ska lämnas i god tid i förväg. En minister behöver dock inte lämna ett sådant meddelande om det kan anses uppenbart att det inte uppkommer någon intressekonflikt. Åtagandet gäller för hela ministerperioden.

På basis av meddelandet kan statens tjänstemannaetiska delegation rekommendera en karenstid på högst sex månader innan ministern får ta emot nya uppgifter eller inleda annan verksamhet, om det att ministern övergår till andra uppgifter eller annan verksamhet orsakar en intressekonflikt i förhållande till ministerns ansvarsområde, uppgifter eller verksamhetsområde, eller om övergången på annat sätt kan skada förtroendet för den offentliga förvaltningen. Innehållet i rekommendationen om karens preciseras i delegationens utlåtande. Den eventuella karensen börjar från det att republikens president har beviljat ministern avsked från statsrådet.